

Pracovné podmienky v prístupujúcich a kandidátskych krajinách

Informačný formulár

„Som presvedčená, že rozšírenie pomôže zlepšiť kvalitu pracovného života v nových členských štátoch a že budeme mať úspech pri premene Európy na bezpečnejšie a zdravšie miesto — pre všetkých.“

Anna Diamantopoulouová, európska komisárka pre zamestnanosť a sociálne záležitosti

AKÝ je kontext?

Rozšírenie Európskej únie o 13 ďalších krajín bude prebiehať postupne v etapách počas niekoľkých nasledujúcich rokov. Prvá etapa je stanovená na 1. mája 2004, keď sa 10 krajín, ktoré sú momentálne v „prístupovej“ etape — Cyprus, Česká republika, Estónsko, Maďarsko, Lotyšsko, Litva, Malta, Poľsko, Slovenská republika a Slovinsko — stane plnoprávnymi členskými štátmi EÚ. Zmeny, ktoré sú potrebné na zabezpečenie hladkého prechodu, si vyžadujú obrovské prípravy na úrovni EÚ aj na úrovni členských štátov. V pracovných podmienkach pretrvávajú významné rozdiely napriek značnému zblíženiu v posledných rokoch. Monitorovanie rozvojových trendov v európskom pracovnom prostredí prispeje k cieľu zabezpečiť súdržnosť v novej Európskej únii.

PREČO tento prieskum?

Až doteraz neexistoval žiadny spoločný základ pre opis situácie týkajúcej sa pracovných podmienok v týchto budúcich členských štátoch. V snahe vyplniť túto medzeru začala nadácia v roku 2001 komplexný prieskum zahŕňajúci desať prístupujúcich krajín a dve kandidátske krajiny, Bulharsko a Rumunsko. V roku 2002 sa prieskum rozšíril na Turecko. Cieľom bolo poskytnúť prehľad pre politických činiteľov EÚ pokúšajúcich sa sformovať kontúry novej Európskej únie. Výsledky tohto prieskumu vytvárajú momentku pracovných podmienok v prístupujúcich a kandidátskych krajinách (skrátene na „PaKK“ v tomto letáku). Dotazníkový prieskum, ktorý obsahuje otázky, ako sú faktory fyzického rizika až po schémy pracovného času, je rovnaký ako dotazník, ktorý použila nadácia v troch predchádzajúcich prieskumoch pracovných podmienok v členských štátoch EÚ, vykonaných v rokoch 1990, 1995 a 2000. Toto umožňuje vykonať určité porovnanie medzi týmito dvomi skupinami krajín.

AKÉ sú výsledky prieskumu?

Štruktúra pracovných síl

- Každý piaty pracovník (21 %) v PaKK sa podieľa na poľnohospodárstve, pričom v EÚ je to každý dvadsiaty (5 %).
- V PaKK je oveľa menej ľudí (47 %) zamestnaných v sektore služieb ako v EÚ (66 %).
- V PaKK je menej pracovníkov s pevným platom (77 %) ako v EÚ (83 %).
- Jedna desatina (10 %) pracujúcich v PaKK má druhé zamestnanie v porovnaní so 6 % v EÚ.
- Pracovníci v PaKK sú o niečo starší: 51 % má viac ako 40 rokov v porovnaní so 47 % v EÚ.

Organizácia práce

- Organizácia práce v PaKK vychádza z tradičných metód priemyselnej výroby a je menej orientovaná na služby.
- Má tendenciu byť menej decentralizovaná a viac hierarchická ako v EÚ.
- V PaKK sa 62 % pracovníkov sťažuje na vysoké pracovné tempo v porovnaní s 56 % v EÚ.
- Iba 63 % uvádza, že ich práca zahŕňa aj učenie sa novým veciam v porovnaní so 71 % v EÚ.

Rozdiely podľa pohlaví

- V PaKK je väčšia zamestnanosť žien (46 %) ako v EÚ (42 %).
- V PaKK existuje rovnomernejšie rozdelenie žien v rôznych kategóriách prác a sektoroch, ako aj v hierarchických úrovniach.
- Existuje väčší podiel žien na vedúcich miestach (37 % v porovnaní s 34 % v EÚ).
- Naopak, menší počet žien zastáva menej zodpovedné miesta, napríklad v obchode a službách (54 % v porovnaní so 66 % v EÚ).
- Práca na skrátený pracovný úväzok, aj keď je v PaKK vo všeobecnosti menej bežná, je rovnomernejšie rozdelená medzi pohlaviami: 9 % žien je zamestnaných v tejto forme práce v porovnaní s 32 % v EÚ.

Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci a fyzické riziká

- V PaKK si 40 % pracovníkov myslí, že ich zdravie a bezpečnosť sú ohrozené prácou v porovnaní s iba 27 % v EÚ.
- Pracovníci v PaKK sa sťažujú na oveľa väčšie vystavenie rôznym fyzikálnym rizikovým faktorom, ako sú nebezpečné látky, výpary a hluk.
- Vyššie percento týchto pracovníkov (41 %) sa sťažuje na únavu spôsobenú prácou v porovnaní s ich partnermi v EÚ (23 %).

Pracovný čas

- Pracovníci v PaKK pracujú dlhšie, priemerný pracovný čas je 44,4 hodiny týždenne v porovnaní s 38,2 hodinami v EÚ.
- 38 % pracovníkov v PaKK pracuje viac ako 45 hodín týždenne v porovnaní s iba 21 % v EÚ.
- V PaKK pracujú dlhšie muži aj ženy, kým v EÚ je dlhší pracovný čas bežný iba u mužov.

- Práca na skrátený pracovný úväzok je menej častá: iba 7 % pracovníkov v PaKK sú zamestnanci so skráteným pracovným časom v porovnaní s priemerom 17 % v EÚ.
- Asociálny pracovný čas (napríklad nočná práca alebo práca na zmeny) je bežnejší v PaKK.

ČO teraz?

Výsledky tohto prieskumu ponúkajú dôležitý prvý pohľad na pracovné podmienky v týchto krajinách. Tieto výsledky skúmania poskytujú pozitívny vstup do plánovania novej rozšírenej Európskej únie a slúžia ako základ na monitorovanie trendov v pracovných podmienkach v rozšírenej Európe. Štvrtý prieskum európskych pracovných podmienok plánovaný na začiatok roku 2005 bude zahŕňať pracovníkov v 25 členských štátoch EÚ, ako aj v kandidátskych štátoch a vybraných tretích krajinách.

Ďalšie informácie:

John Hurley at joh@eurofound.eu.int

Práce nadácie na súvisiacich problémoch:

Third European survey on working conditions, 2000

Tretí európsky prieskum pracovných podmienok, 2000

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0121.htm>

Ten years of working conditions in the European Union (summary)

Desať rokov pracovných podmienok v Európskej únii (prehľad)

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF00128.htm>

Working conditions in candidate countries and the European Union (résumé)

Pracovné podmienky v kandidátskych krajinách a v Európskej únii (zhrnutie)

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0246.htm>

Working conditions in acceding and candidate countries and the European Union (report)

Pracovné podmienky v prístupujúcich a kandidátskych krajinách a v Európskej únii (správa)

<http://www.eurofound.eu.int/publications/EF0306.htm>

Working conditions surveys

Prieskumy pracovných podmienok

<http://www.eurofound.eu.int/working/surveys.htm>

Working conditions survey in acceding and candidate countries

Prieskum pracovných podmienok v prístupujúcich a kandidátskych krajinách

<http://www.eurofound.eu.int/working/ccseminar.htm>

Tabular data by country (ACC survey)

Tabulkové údaje podľa krajín (prieskum PaKK)

<http://www.eurofound.eu.int/working/ccindex.htm>

Country factsheets (ACC survey)

Formuláre faktov o krajinách (prieskum PaKK)

<http://www.eurofound.eu.int/working/cc/factsheets.htm>